

Kirkko keskellä kylää

Lauttasaaren kirkon laaja ja onnistunut peruskorjaus on myös hienovaraisuudessaan huomaamaton.

Dakota Lavento, toimittaja

Lauttasaaren kirkon peruskorjauksessa kunnioitettiin alkupe-
räistä suunnittelua, parannettiin toiminnallisuutta ja korjattiin-
sekä uusittiin ikääntyneitä betonirakenteita.

Vuonna 1958 valmistunut Lauttasaaren kirkko Helsingissä kuuluu arkkitehtien *Marja ja Keijo Petäjän* pääteoksiin. Kuten pitäjän kirkon kuuluu, se sijaitsee keskellä kylää ja kukkullalla, Myllykallion mäellä. Sieltä se näkyy hyvin ympäristöönsä.

Siinä on myös yksi Suomen ensimmäisistä betonielementtijulkisivuista.

Valmistuessaan Lauttasaaren kirkko oli sekä häkellyttävän moderni että turvallisen perinteinen. Se ei olekaan pelkkä kirkko, vaan "Lauttasaaren kirkollinen työkeskus", kuten jo sen suunnittelemiseksi julkistetun arkkitehtikilpailun toimeksiannossa kirjattiin.

Petäjien ehdotus ei suinkaan voittanut kilpailua. Sen voitti arkkitehti *Osmo Lappo* ehdotuksellaan "Saarella palaa". Kaksi muuta palkittua olivat arkkitehti *Bertel Saarnio* ehdotuksella "Viheriöivä risti" ja arkkitehti *Aarno Ruusuvuori* ehdotuksella "Kolme".

Palkintolautakunta lunasti myös kaksi muuta työtä, Petäjien (mukana myös arkkitehti *Heikki Koskelo*) suunnitelman "Cour" ja arkkitehtien *Kauko Tiihonen* ja *Erkki Pasanen* suunnitelman "Terrazza".

Ehdotusta "Cour" (sisäpiha) palkintolautakunta piti kiinteänä, maastoon hyvin sopeutuvana, kehityskelpoisena ja "miehekkäänä". Lautakunnan yksimielinen käsitys olikin, että toteutettuna juuri tämä suunnitelma johtaisi parhaaseen lopputulokseen.

Petäjän ehdotusta ei kuitenkaan voitu palkita, sillä se poikkesi joiltain osin kilpailun säännöistä.

Käytännöllistä ja kaunista

Harjannostajaisia vietettiin toukokuussa 1957. Uusi kirkko ja työkeskus vihittiin käyttöön 20. syyskuuta 1958. Valmistuessaan kirkko oli Helsingin modernein ja pinta-alaltaan suurin.

Kirkon mittakaavaa selittää se, että siinä tuli olla tilat kahdelle seurakunnalle: Lauttasaaren seurakunnalle ja ruotsinkieliselle Johannes Församlingenille. Siksi rakennuksessa on kaksi

1 Asemapiirros

2 Pihan alkuperäiset pesubetonilaatat pyrittiin perusparannuksessa säilyttämään. Lauttasaaren peruskorjattu kirkko kohoaa Myllykalliolla keskellä kylää modernina ja arvokkaana lauttasaarelaisten olohuoneena.

Verstas Arkkitehdit

1

2

Heikki Aronen

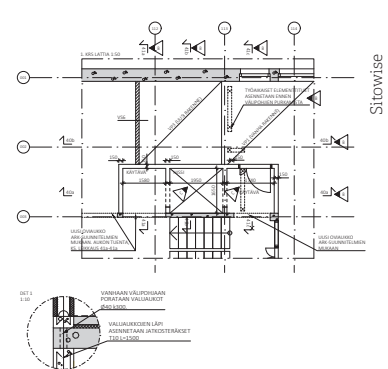
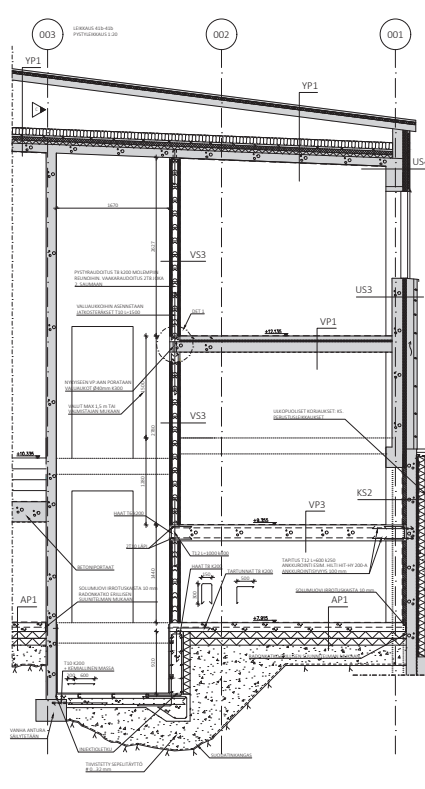
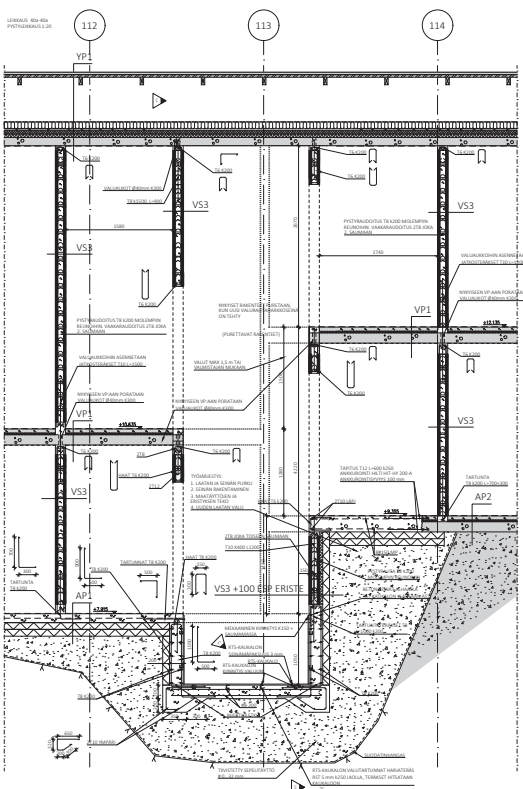
Heikki Aronen

Verstas Arkkitehdit

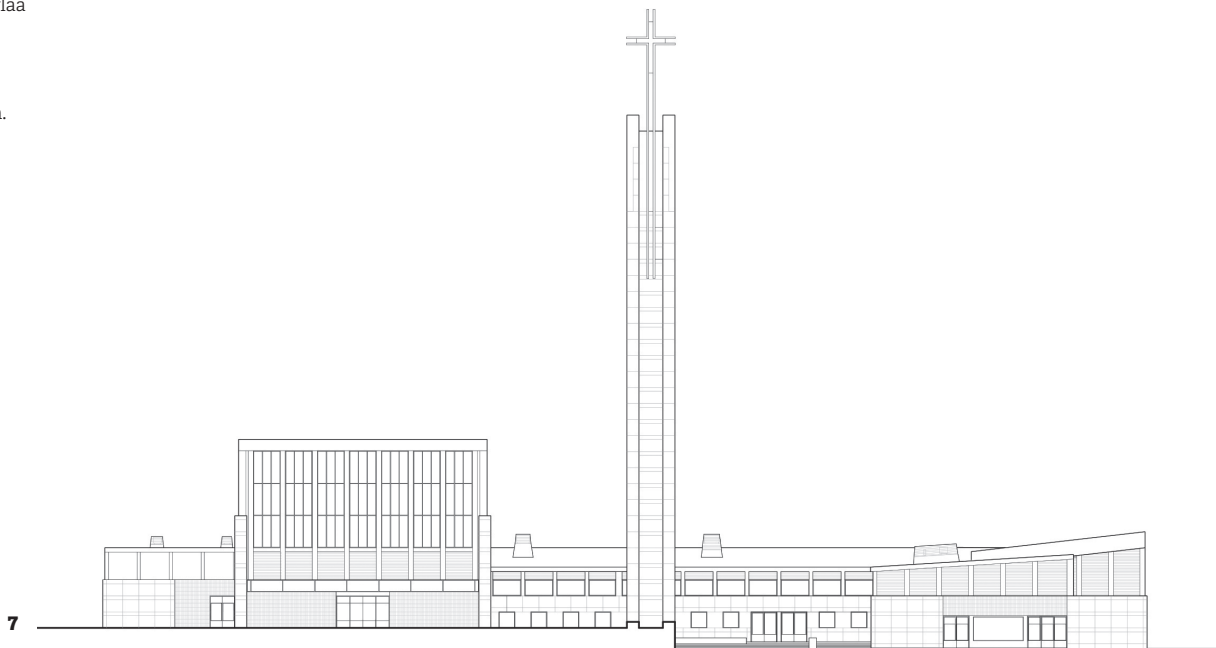
- 3 Laajennuksen betonirakenteet ennen uudelleen-
käytetyn elementin asennusta.
- 4 Uudelleenkäytetyn julkisivuelementin taustau-
rituksia ennen liittovalukaistaa.
- 5 Laajennuksen tieltä julkisivusta irrotetut vanhat
julkisivulaatat vahvistettiin ennen kiinnittämistä.
- 6 Uuden hissikuilun rakenneleikkaukset ja detaljit
Lauttasaaren seurakunnan puolella rakennusta.

5

Sitowise

6

kirkkosalia ja kumpaakin seurakuntaa palvelevia seurakuntasaleja. Lisäksi rakennuksessa on kerhotiloja, työtiloja ja urheiluhalli.

Lauttasaaren kirkko on rakennuksena näyttävä ja heijastaa suunnittelijoidensa ihmisläheisen ja ilmeikkään arkkitehtuurin suunnittelufilosofiaa. Kirkon sisätilat, valaistuksen ja kirkolliset esineet suunnittelivat aikakauden merkittävimpiin kuuluvat sisustusarkkitehdit *Annikki* ja *Ilmari Tapiovaara*.

Suosituksen turistikohteen asemasta sen syrjäytti vasta Temppeliaukion kirkko vuonna 1969.

Mittava peruskorjaushanke

Lauttasaaren kirkon laaja peruskorjaus oli rakennuksen ensimmäinen ja samalla Helsingin seurakuntayhtymän suurin kirkkokorjaushanke yli 30 vuoteen. Sen kustannusarvio oli 17,8 miljoonaa euroa. Hankaluuksia vaativalle peruskorjaushankkeelle tuottivat pandemia sekä rakennusmateriaalien saatavuus. Korjaushanke alkoi syyskuussa 2020 ja urakka otettiin vastaan maaliskuussa 2022. Sekä budjetissa että aikataulussa pysyttiin.

Ei kumma, että Lauttasaaren kirkon monin tavoin haastava ja kaikin puolin onnistunut peruskorjaushanke oli yksi vuoden 2023 Arkkitehtuurin Finlandia-ehdokkaista.

Verstas Arkkitehtien suunnittelemassa Lauttasaaren kirkon peruskorjauksessa keski-tyttiin rakenteiden, esimerkiksi perustusten ja talotekniikan kunnostukseen. Sähkö- ja ilmastointijärjestelmät päivitettiin nykyaikaisiksi. Audiovisuaalinen tekniikka modernisoitiin ja valaistus korvattiin LED-tekniikalla. Myös kirkonkellojen kiinnikkeet uusittiin.

Remontissa kunnioitettiin alkuperäisen rakennuksen muotoilua ja henkeä, joten muutokset alkuperäiseen ulkonäköön olivat mahdollisimman vähäisiä. Erityistä huomiota kiinnitettiin toiminnallisuuden parantamiseen.

Peruskorjauksessa pystyttiin parantamaan tilojen toiminnallisuutta, esteettömyyttä ja käytettävyyttä. Kiinteistöön tuli muun muassa kaksi hissiä sekä laajennusosa, joka mahdollisti sisäyhteydet eri osien välille, kuten paremman kulkuyhteyden kahvila-lounasravintolaan. Lauttasaaren seurakunnan puolella olevan kryptan betonialapohja syvennettiin ja uusittiin kokonaisuudessaan tilojen toimivuuden parantamiseksi.

Jotta tilat vastaisivat loppukäyttäjän nykyisiä tarpeita, esimerkiksi musiikkikoulun ja pienen päiväkodin tilat suunniteltiin kerhosiivessä uudelleen ja partiolaisten tilat siirrettiin kryptaan. Kirkon kahvila sai pienen laajennuksen ja uuden keittiön.

Osa kalusteista entisöitiin, maalattiin ja verhoiltiin uudelleen. Kirkkosali on pääosin entisellään, mutta katosta roikkuu nyt vene-puuseppä *Marko Torvisen* rakentama votiivilaiva, pienoismalli St Johannes - purjelaivasta. Helsingin varakkaimman kauppiaan *Johan Sederholmin* laiva ajoi Lauttasaaren edustalla kovassa vastatuulella karille vuonna 1759 matkallaan Suomenlinnasta kohti Saksaa.

Tarkat speksit

Lauttasaaren kirkon peruskorjauksen suunnittelun lähtökohtana oli, että kaikki vanha säilytetään tai korjataan alkuperäistä vastaavaksi. Tämä oli välttämätöntä jo siksi, että rakennus ja pihan rakenteet on vuonna 2004 suojeltu kirkkolain nojalla. Vain heikkokuntoiset rakenteet oli tarkoitus vaihtaa.

Talotekniikan uudistaminen edellytti kuitenkin jonkinasteisia purkutöitä ja rakenteita oli purettava myös toiminnallisten muutosten takia.

Museovirasto ja rakennusvalvonta olivat tiiviisti mukana hankkeessa.

Tehtävänä peruskorjauksen suunnittelu edellytti hienovaraisuutta. Projektin vastaa-

vana arkkitehtina työskennellyt *Riina Palva* muistuttaa, että 1950-luvun työkirkoajattelua edustava rakennus on arkkitehtonisesti hyvin korkealaatuinen. Ennen peruskorjausta se oli kuitenkin jo hyvin huonossa kunnossa.

Vieressä kirkkoon päin viettävä puisto

Kirkkoon tehtiin mittava perusmuurin ja kosteudenhallinnan tutkimus. Sokkelit kaivettiin esiin ja eristykset tarkistettiin. Kirkon pohja on haasteellinen: alla on kallio ja pohjavesi on lähellä, joten vedenpaineiden hallinta oli hankkeen aikana tärkeää.

Rinteessä sijaitsevan rakennuksen sokkelissa ja alapohjassa oli kosteusrasitusta. Alapohjan täyteenä oli käytetty erittäin hienoja-koista hiekkaa, joka oli mahdollisesti peräisin merenpohjasta, sillä se sisälsi suolaa. Se oli aiheuttanut korroosiota. Hiekka oli mahdollistanut veden nousun kapillaarisesti peruspilareihin. Kosteus oli päässyt vaurioittamaan rakenteita niin, että osassa rakennusta oli kosteusrasitusta sisätiloissakin, *Palva* jatkaa.

Kosteuden vaurioittamat perustukset korjattiin, ryömintätilojen pilarit ja palkit manteloitiin ruiskubetonimalla.

Salaojat uusittiin ja kosteuden nousua maaperästä rakennukseen rajoitettiin. Koska Lauttasaaren kirkko on suojelukohde, kellarikryptan rakenteiden rakennusfysikaalisen toimivuuden varmistaminen aiheutti rakennesuunnittelijoille päänvaivaa. Rakennesuunnittelusta vastasi Sitowise Oy.

–Kirkkorakennukset perustukset ovat aika syvällä ja pihaa haluttiin säilyttää alkuperäisenä. Salaojia ei kaikkialla päästy viemään aivan optimaaliseen syvyyteen, joten esimerkiksi vesieristykset jouduttiin jättämään ylemmäksi kuin olisi ollut optimaalista. Simuloimme rakennetta rakennusfysikaalisesti varmistaaksemme, että kellarikryptan rakenteet vielä tulevaisuudessakin toimivat

8 Puhdistettu betonijulkisivu ja uudet ulkokuorielementit matalassa osassa. Kirkon piha on päällystetty kohteelle luonteenomaisilla pesubetonilaatoilla.

9 Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros.

Verstas Arkkitehdit

hyvin, kohteen vastaava rakennesuunnittelija, insinööri (YAMK) *Heikki Aronen* kertoo.

Julkisivu kuntoon

Kaiken kaikkiaan rakennus oli kuitenkin ikäänsä nähden hyvässä kunnossa, mutta julkisivuelementeissä oli jo nähtävissä ajan kulumaa. Seurakuntayhtymä ei kuitenkaan ollut budjetoimittu tässä yhteydessä julkisivuelementtien uusimiseen, eikä se olisi ollut niiden kunnan vuoksi tarpeellistakaan. Niillä kun on edessään vielä ehkä 15–20 vuotta käyttöikää.

Patinaa elementtien pinnassa kuitenkin oli, kuten kuparikaton aiheuttamaa värjäymää. Sen poistaminen jäälasipuhalluksella olisi poistanut elementin pinnasta myös ajan saatossa muodostuneen kellastuman, jolloin lopputulos olisi ollut läikikäs tai sitten koko julkisivu olisi pitänyt käsitellä samalla, turhan raskaalla tavalla. Niinpä julkisivut vain puhdistettiin ja saumat uusittiin.

Kirkkosalin eteläpuolelta löytyi yllättäen kuitenkin alue, jonka yläosasta elementit olivat haurastuneet kosteuden ja niitä vasten kinostumaan päässeen lumen vaikutuksesta niin huonoon kuntoon, että ne jouduttiin uusimaan.

Uudet verhouselementit tilattiin Betoniluoma Oy:ltä. –Ulkokuorielementit olivat kooltaan reilun 1,5 m² kokoisia ja niitä oli kaikkiaan 56 kpl, Betoniluoman toimitusjohtaja *Mikko Torvela* kertoo.

Alkuperäisten kaltaisten elementtien valmistaaminen osoittautui oletettua hankalammaksi. Alkuperäisissä elementeissä oli käytetty todella isoa kiviainesta, läpimitaltaan kivet olivat noin 30 mm. Niin suurta kiveä ei voitu sekoittaa betonimassaan. Elementit on ehkä alun perinkin tehty siten, että kiviaines

on ladottu muotin pohjalle ja betoni kaadettu päälle.

Uudet verhouselementit päädyttiin valamaan käyttämällä mahdollisimman suurta kiviainesta. –Onneksi ne eivät ole aivan silmän korkeudella, joten ne menevät aika täydestä. Jos elementtejä olisi jouduttu uusimaan näkyvämältä paikalta, se olisi ollut aika hankala paikka, kohteen pääsuunnittelija *Anna Puisto* sanoo.

Uusien ulkoseinäelementtien suunnittelussa jouduttiin ottamaan huomioon niiden sopiminen ympäröiviin rakenteisiin. Tämä rajoitti elementtien paksuutta ja asetti reunaehtoja kiinnitysosien ja -järjestelmän suunnittelulle.

Elementtien asentaminen käytiin työmaan kanssa läpi elementtisuunnittelun aikana ja näin elementtien asennus saatiin toimivaksi, kertoo rakennesuunnittelijana toiminut *Antti Taivalkangas*.

Verhouselaattojen uudelleenkäyttöä

Juuri tällainen näkyvä paikka on peruskorjauksen ainoassa laajennuksessa, kirkkokahvilan sisäänkäynnin kohdalla, jossa ensimmäisen kerroksen ulkoseinää siirrettiin kolme metriä ulospäin. Verhouselementit päätettiin irrottaa, niiden taustaa vahvistaa valamalla ja lopulta ne kiinnitettiin uuteen paikkaansa.

–Ensin jännitimme, saammeko elementit ehjinä irti, sitten onnistuuko vahvistaminen ja lopuksi kiinnittäminen. Jos se ei olisi onnistunut, uusien elementtien teettäminen hyvin näkyvälle paikalle olisi ollut haastavaa, Puisto huomauttaa.

Aroselle kohde oli uran ensimmäinen ehjänä irrotettavan rakennusosan uudelleenkäyttökohde, vaikkakaan julkisivulaattoja ei

kiinnitetty eri kohteeseen. –Rakenneosien uudelleenkäyttöhan on nouseva trendi, hän sanoo.

Aronen suunnitteli uudelleen, mutta eri kohtaan kiinni laitettaville verhouselaatoille vahvistusrakenteet. –Se oli hauska ja mielenkiintoinen tarkastelu. Piti varmistaa, ettei uusi betoni kutistuessaan lähde rikkomaan vanhaa laattaa ja laskea, minkälaiset uritukset laatan taustalle tehdään, jotta uuden ja vanhan betonin välille saatiin tarvittava tartunta.

Vain 40 mm paksuun betonilaattaan oli vaikea saada uusia kiinnikkeitä, joten sitä varten Aronen suunnitteli lisävalukaistat ja sille oman kiinnikejärjestelmänsä. –Kiinnityksen suunnittelu pikkudetaljina oli mukavaa puuhua.

Aronen sanoo, että koko kohteessa näin jälkikäteen ajateltuna laajennus – niin pieni kuin se olikin – oli ehkä rakennesuunnittelijan kannalta mielenkiintoisin suunnittelu. –Koko uusi rakenne on vanhasta erillään ja vanha jäi ikään kuin elämään omaa elämäänsä. Laajennus ei myöskään suuresti muuttanut kokonaisuuden ulkonäköä, vaan sopii kivasti kokonaisuuteen myös ulkonäöllisesti.

Vanhaa ja uutta pihalaattaa

Kirkon pihalla suuret alueet oli päällystetty kohteelle luonteenomaisella pesubetonilaatalla, jonka pyöreäkiviaines on mustaa ja valkoista rantakiveä. Osa laatoista oli alkuperäisiä, osa eri aikakaudella tehtyjä ja joukossa myös hyvin huonokuntoisia. Raudoitettut laatat pysyivät ylös nostettaessa hyvin kasassa. Museovirasto oli sitä mieltä, että alkuperäisillä laatoilla on arvoa, joten kaikki, jotka suinkin voitiin, päätettiin säästää. Uusia, mahdollisimman saman näköisiä laattoja tilattiin asennettavaksi huomaamattomampiin paikkoihin.

12 Pihan betoninen vesiallas oli myös melko huonokuntoinen. Valu korjattiin ja allas eristettiin elastomeerilla.

Niclas Mäkelä

Lauttasaaren kirkon peruskorjaus, Helsinki

Valmistusvuosi: 2022

Tilaaaja: Helsingin Seurakuntayhtymä / Kiinteistöosasto

Laajuus: 5870 m²

Arkkitehtisuunnittelu: Verstaas Arkkitehdit Oy

Vastaava arkkitehtisuunnittelija: Riina Palva, arkkitehti SAFA

Pääsuunnittelija: Anna Puisto, arkkitehti SAFA

Projektiarkkitehti: Irma Verhe, arkkitehti SAFA / Tuula Mäkinen, arkkitehti SAFA

Pihasuunnittelu: Loci maisema-arkkitehdit Oy

Maisema-arkkitehti Pia Kuusiniemi

Maisema-arkkitehdit Sanni Aalto, Pauliina Korhonen

Rakennesuunnittelu: Sitowise Oy

Vastaava rakenne- ja rakennusfysikaalinen suunnittelija Heikki

Aronen, rakennesuunnittelija Antti Taivalkangas

LVIA- ja sähkösuunnittelu: Rejlers Finland Oy

Akustiikkasuunnittelu: Helimäki akustikot Oy

Palotekninen suunnittelu: Insinööritoimisto Markku Kauriala Oy

Pääurakoitsija: Lujatalo Oy

Julkisivuelementtien valmistus: Betoniluoma Oy

Pihakivien valmistus: Betonifabriikki Oy

Ikkunoiden restaurointi: Vanalinna Ehitus OÜ

13

Uudet laatat valmisti hyvinkääläinen Betonifabriikki Oy.

–Meihin otettiin Lujatalolta yhteyttä ja olimme tietenkin heti kiinnostuneita. Tällainen projekti sopii meille täydellisesti, toimitusjohtaja *Nina Lenkkeri* kertoo.

Tällaisissa projekteissa asiakas tuo tehtaalle mallikappaleen vanhasta pesubetonilaatasta, jonka jälkeen Betonifabriikissa lähdetään hakemaan sille samankaltaista nykytoteutusta. Lauttasaaren kirkon pihan pesubetonilaattojen kohdalla se olikin haastavaa, sillä kivet olivat niin suuria.

–Teimme useita näytekappaleita urakoitsijalle ja loppuasiakkaalle hyväksyttäväksi hakiessamme oikeaa suhdetta betonimassaan ja kiviaineksille, *Lenkkeri* muistelee.

Lopullisissa laatoissa on viittä eri kivilaatua rantakiveä, mustaa, valkoista, harmaata aivan mustaa ja pikkukiveä, kivikoko 0–32. Laatat valettiin käsityönä. Pintamassa levitettiin muottiin käsin, väliin asennettiin raudoitusta sen jälkeen pohjamassa.

–Myös pesusyvyyttä jouduttiin testaamaan, jotta kivet tulevat esiin juuri oikealla tavalla.

Pesubetonilaattojen koko on 1265×615×70 mm ja Betonifabriikki valmisti niitä 250 m².

Lopputulos on *Lenkkerin* mukaan varsin hyvin alkuperäistä vastaava. Toki valkoinen kiviaines näyttää vähän aikaa hieman kirkkaammalta vanhaan kiveen verrattuna, mutta se tasaantuu aika nopeasti, *Lenkkeri* lupaa.

Tämän tyyppiset käsityönä toteutettavat projektit soveltuvat Betonifabriikille hyvin. Se onkin valmistanut mm. punasävyisiä laattoja Vaasaan Huutoniemeen, neljää eri sävyä helsinkiläisen hotellin edustalle ja mustavalkolaattaa kerrostalon pihalle sekä toteuttanut monia muita vastaavanlaisia projekteja.

Talotekniikkatetristä

Lauttasaaren kirkon aikakauden rakennusten peruskorjauksissa päähkäillään talotekniikan päivittämisen yhteydessä, miten se saa tai ei saa näkyä sisätiloissa.

Lauttasaaren kirkon peruskorjauksessa suunnittelijoille aiheutti päänsä raketin paikoin matala kerroskorkeus. Kuorielementein verhoilluissa kirkkosaleissa oli vaikea löytää reittejä johdotuksille, induktiosilmukoille ym. uudelle tekniikalle.

Aronen kertoo, että nimenomaan pitempiä linjavetoja vedettiin alapohjarakenteissa, mutta jonkin verran myös ullakolla. Vanhan rakenteen asettamien reuna-ehdojen takia rakennukseen päädyttiin asentamaan useita pieniä IV-koneita. –Talotekniikkareitit saatiin sovittua jo suunnittelun alkuvaiheessa. Asetimme reunaehdot, minkälaisia reikiä vanhoihin palkkeihin saa tehdä, tarkastelimme menetelmät ja peruseräatteen, joiden perusteella urakoitsijat pääsivät pitkälti reitit toteuttamaan.

Esteettömyyden parantamiseksi rakennuksen molempiin päätyihin, vanhojen rakenteiden sisälle oli toteutettava kaksi hissiä. *Aronen*

kutsuu niiden valuharkoilla toteutettujen rakenteiden suunnittelua 3d-tetriskokeiluiksi, kivaksi aivojumpsiksi. –Välipohjaan tehtiin purkua, että saatiin sovitettua uusia kantavia linjoja ja tehtyä uusia perustuksia osittain kellarikryptaan asti. Rakenteellisesti siinä ei ollut mitään sinänsä vaikeaa. Aivopähkinä oli keksiä, missä järjestyksessä puretaan ja rakennetaan uutta.

Arkkitehtuurin Finlandia 2023-finalisti

Lauttasaaren kirkon peruskorjaus oli yksi Arkkitehtuurin Finlandia 2023 -finalisteista.

Esiraadin perusteluiden mukaan teknisessä peruskorjauksessa on ollut sen mittavuuden ja vaativuuden lisäksi merkittävää nimenomaan kirkon toiminnallisuuden parantaminen ja tilojen loppukäyttäjien nykypäivän tarpeiden ottaminen huomioon.

Esiraati kiitti sitä, että suojellun rakennuksen peruskorjaus on tehty erittäin ammattitaitoisesti ja pieteetillä, kunnioittaen rakennuksen alkuperäistä, inhimillistä, korkeatasoista ja yksityiskohtiin asti viimeisteltyä arkkitehtuuria. Alkuperäiset huonekalut, sekä *Ilmari* ja *Annikki Tapiovaaran* kiinteät sisustukset, kirkolliset esineet sekä valaisimet entisöitiin. Uudet, peruskorjauksen yhteydessä tehdyt suunnitteluratkaisut, sekä detaljiikka sovitettiin siinä määrin hienovaraisesti alkuperäiseen arkkitehtuuriin ja henkeen, että kävijälle peruskorjaus näyttää mahdollisimman huomaamattomana.

13 Kirkon alkuperäiset huonekalut kunnostettiin.

14 Peruskorjauksessa Lauttasaaren kirkon kirkkosali säilyi pääosin entisellään, mutta sen käytettävyys parani.

Lauttasaaren kirkon peruskorjaukseen panostaminen edustaa esiraadin mukaan virkistävää poikkeusta aikana, jolloin seurakunnat joutuvat pohtimaan jopa kirkkorakennusten lämmittämistä, peruskorjauksista puhumattakaan, tai selviytymistä pienenevän jäsenkunnan aiheuttamasta kroonisesta rahapulasta – jopa luopumalla kirkkorakennuksista kokonaan. Siksi onkin hienoa, että siinä on onnistuttu paitsi arkkitehtonisesti, myös rakennuksen alkuperäisessä palvelutarkoituksessa.

Peruskorjauksensa myötä Lauttasaaren kirkko on yhä vahvemmin läsnä asukkaiden arjessa, pyrkien vahvistamaan kyläläisten yhteisöllisyyttä ja parokiaalista rakennetta kirkon ympäristössä asuvien ihmisten aitona ja helposti lähestyttävänä keskuksena.

Vuoden 2023 Arkkitehtuurin Finlandia ehdokkaat olivat Ajurien talli, taidemuseo Chappe, päiväkotit Martta Wendelin ja Tanssin talo. Anna Herlin valitsi voittajaksi AFKS Arkkitehtien suunnitteleman päiväkotit Martta Wendelinin Tuusulassa. •

Lähteet:

- <https://www.lauttasaari.fi/kohteet/2-lauttasaaren-kirkko/>
- Kirkko ja Kaupunki 4.4.2022
- Rakennuslehden artikkeli: Kirjoittaja(t) Vesa Tompuri 13.9.2021

14

Niclas Mäkelä

Extensive renovation of Lauttasaari Church

Lauttasaari Church, a remarkable work of architects Marja and Keijo Petäjä, was completed in 1958. The extensive renovation of the Church was carried out respecting the original architecture while improving the functionality of the building and repairing outdated concrete structures.

Significant improvements were made in the functionality, accessibility, and usability of the facilities. For example, two lifts were built in the building as well as an extension to provide indoor connections between the different parts.

The building systems were modernised.

The foundations that had sustained moisture damage were repaired and the drainage was replaced. This was especially important due to

the challenges caused to the base slab by the vicinity of bedrock and ground water.

The precast facade panels were mostly in good condition, but some of the panels were replaced due to brittleness caused by moisture.

The original slabs of exposed aggregate concrete in the courtyard were spared and repaired. New, matching slabs were ordered to replace those beyond repair.

The renovation project successfully retained the historical and architectural values of the Church while improving its functionality and durability for the future. •